

ابوالحسن داوودی در گفت و گو با «ایران» مطرح کرد

نت های آشفته در هارمونی سینمای ایران

سینما

نگس عاشوری

خبرنگار

از میان تمام مدیران فرهنگی که با حکم سید عباس صالحی، متصدی بخش های مختلف فرهنگ و هنر شدند شاید کار رائد فریدزاده، دسواتر از بقیه باشد. او در شرایطی برصندلی سازمان سینمایی تکیه زده است که هر دو سوی آن یعنی هم مخاطبان و هم سینماگران اعتمادشان را به سینما از دست داده اند. فریدزاده برای بازگشت این اعتماد که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در تازه ترین صحبت های خود به درستی بر آن تأکید کرده و امیدوارانه از آن سخن گفته است، مسیر سختی را پیش رو دارد. ایجاد اعتماد با فضای تعامل و گفت و گو شروع می شود و رئیس سازمان سینمایی به همین منظور در همین مدت کوتاه پای صحبت اصناف مختلف سینمایی نشسته و دیدار با بزرگان سینما را با مسعود کیمیایی آغاز کرده است. ادامه مسیر اما به تعهد عمل به وعده هایی وابسته است که بذرا امیدار در دل سینماگران می گارد. در گفت و گو با ابوالحسن داوودی، فیلمساز نام آشنا درباره بازگشت امید به سینما و شرایط آن و چالش جدی سینما و اولویت سیاست گذاری در این حوزه گفت و گو کرده ایم که در ادامه می خوانید.

در ارزیابی کلی تان از وضعیت امروز سینما، عمده ترین چالشی که به اعتقاد شما لازم است مدیران تازه سینما برای آن تدبیری عاجل کنند چیست؟

بحرانی که این روزها در سینمای ایران تجربه می کنیم متفاوت از مشکلاتی که در کل کشور با آن مواجه هستیم، نیست. برهمین اساس هرگونه اقدامی برای تغییر باید معطوف به رفع اشکالات اساسی و بنیادین باشد. رفتارها و تصمیمات مقطعی طبعاً تأثیرگذار نیست، شاید در باز زمانی کوتاه تغییراتی اندک ایجاد کند اما تعادل از دست رفته را به سینمای ایران بازمی گرداند. برهم خوردن «تعادل» به زعم من اصلی ترین مشکل و مفضل سینمای ایران است. متأسفانه مدیران قبلی که بیشتر سیاسی بودند - چه در عرصه قدرت و چه در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - متوجه نبودند که عنصر فرهنگ عنصر فرمایشی و دستوری نیست، به همین ترتیب سینما هم که ارتباط مستقیم با مردم است و بخشی دیگر آن فرهنگ عمومی جامعه در ارتباط است، نمی شود به شکل دستوری و بی معنای یک تفکر خاص هدایت کرد چرا که از مسیر طبیعی خارج شده و محصولات خروجی هم بر سر همان اساس تنظیم می شود. حال هر چقدر هم بوجه و امکانات

عکس: علی محمدی / آژانس عکس ایران

سه چهار ساله اخیر این توازن با تصمیم دستوری کاملاً آشکاری (که دستوری بودن آن هم علنی عنوان می شد) تبدیل شد به جنس خاصی از سینما. طبعاً اولین خروچی این نگاه و رویکرد برهم خوردن تعادل و تبدیل فضای آن به دو قطبی بود. عرصه سینمای سرگرمی به دلیل محدودیت سرمایه گذاری بخش خصوصی به فیلم های کمسودی محدود شد که به دلیل دریافت امکانات خاص در بخش و نمایش سیر کاملاً نزولی را طی کرد و با گذر زمان فیلم های کمسودی نازل و نازل تر شد و در مقابل بخش

همان طور که خودتان اشاره کردید فضای فرهنگی مابا شرایط اجتماعی و سیاسی در هم آمیخته است. نمی توان سینما را منفک از شرایط اجتماعی تحلیل کرد. در همان دوران که نابودی سینمای اجتماعی از سوی فیلمسازان هشدار داده می شد پاسخ مدیران سینمایی به این دست انتقادها شرایط روحی و روانی جامعه بود؛ اینکه فضای اجتماعی جامعه سینمای طنز و سرخوشانه را می طلبید و از سوی دیگر بحران رکود گیشه بعد از کرونا و اتفاقات سیاسی اجتماعی چندسال اخیر به شوک فیلم های عامه پسند و کمسودی نیاز دارد.

این پاسخی که به نقل از تصمیم گیرندگان سینمایی قبل مطرح می کنید مثل این است که بگویند جامعه به سبب زمینی احتیاج دارد. پس باید همه زمین های زراعی به کشت سبب زمینی اختصاص پیدا کند. مشخص است که در این وضعیت دیگر نیازهای ضروری جامعه از دست می رود. این شاید سردستی ترین و ساده لوحانه ترین شکل برخوردی است که می شود با یک مسأله داشت. در عین حال که من معتقدم اصلاً این طور نبوده و این پاسخ صرفاً رویه و ظاهر ماجراست. در حقیقت، سینمای دولتی سینما تلاش کردند با نگاه منقبضی که در این دوره سه ساله به صورت علنی و آشکار در سیاست هم نمود داشت، این عرصه از فرهنگ را پاکسازی کنند و اسم آن را گذاشتند «رونق اقتصادی»، اسمش را گذاشتند سرگرمی و توجه به نیازهای مردم و هم از مردم و هم از سینماگران طلبکار هم شدند. در حالی که نیازهای مردم در طول همین دوره های تعادل که به آن اشاره شد با خیلی از فیلم های زانرهای دیگر برطرف شده بود. در دوره ای که چندین هم دور نیست، شاهد بودیم بسیاری از فیلم های اجتماعی و خانوادگی و حتی بسیاری از فیلم های کودک در فهرست پرفروش ترین های گیشه بودند و مخاطبان زیادی باید به این مسأله توجه کنند و مطابق با آن حرکت های بعدی را تعیین کنند.

نکرده بلکه به روزتر شده است همچنان که سینما به روز شده است. وقتی تبعیض طبقاتی بین بخش های مختلف سینما به شکل عامدانه به وجود می آید و عملاً بر اساس یک سیاست دستوری شکل می گیرد طبعاً این معضلات از دل آن بیرون می زند. این پاسخ که شما به آن اشاره کردید شاید برای فریب دادن مخاطب ساده لوح قانع کننده به نظر برسد اما اصل واقع این نیست. اصل واقع عملاً پاک کردن صورت مسأله ای است که آنها احساس کردند سینما اگر واقعیت های جامعه را بگوید شاید در عرصه سیاست با آن دچار مشکل شوند در حالی که این هم به زعم من یک تحلیل کاملاً اشتباه از جانب آنها بود.

در همین دوران بخشی از فیلمسازان اجتماعی گلایه داشتند که فیلمنامه شان پشت سد پروانه ساخت مانده است؛ بر این اساس به اعتقاد شما تسهیل این بخش از تولید می تواند به معنای ایجاد بستر برای بازگشت گونه ای اجتماعی به سینمای ایران باشد؟

مقصود من از آنچه بیان شد صرفاً به یک عرصه مشخص مثل پروانه ساخت یا نمایش محدود نمی شود به قول معروف اینکه ظاهراً «کستی بان را سیاستی گمراه کرده است» باید در تمام زیرمجموعه ها تعریف شود. فضای دو قطبی که همچنان در دولت باقی مانده و در سینما هم به شدت قوام یافته، باید در تمام عرصه ها درمان شود. شاید پروانه ساخت یکی از این معضلات اصلی باشد. اصولاً تعریفی که از پروانه ساخت طی چند دهه گذشته بین دولت و سینماگران شکل گرفته باید اصلاح شود. لازم است حقوق مناسب برای این بخش تعین شده و پشت وپرتیبی باشند و همه ابعاد آن برای سینماگران تعریف شود. همچنین بر اساس پروانه ساخت به عنوان یک معیار برای نظارت (نظارت فرهنگی و حتی نظارت سیاسی) کاملاً بی فایده است. همچنان که در هیچ کدام از عرصه های دیگر فرهنگ مثل کتاب و موسیقی و تئاتر به اصلاح پیش سانسوری

همچنان که از عرصه های دیگر فرهنگ مثل کتاب و موسیقی و تئاتر به اصلاح پیش سانسوری در نداریم، در سینما هم نباید داشته باشیم

نداریم، در سینما هم نباید داشته باشیم. رفتار و رویکرد شورای پروانه ساخت در سالیان گذشته بیشتر شکل سانسور بوده و سانسور به حدی رسیده است که حتی شورای تطبیق فیلمنامه با فیلم هم شکل گرفته بود. این تصمیم البتهانه ترین کار ممکن است چرا که فیلمنامه یک محصول ادبی است و فیلم سینمایی متعلق به رسانه ای کاملاً متفاوت است و اینکه بخواهید این دو را جزیه جز و کلمه به کلمه تطبیق دهید بیهوده ترین کار ممکن است. چرا باید نهنج جایی که عملاً نظارت و سانسور دو مرحله ای دارد، عرصه سینما باشد؟! یا وجود شورای پروانه نمایشی که مدعی است بر اساس قواعد و قانون عمل می کند، چه نیاز و ضرورتی برای یک مرحله پرمشکل و بازارزنده پروانه ساخت هست؟! .. پروانه ساخت اگر هم سال ها به وجودش عادت کرده اند و می خواهند که باشد، باید محدود به یک دستگاه ثبتی شود که اهتمامش این باشد که مثلاً فیلمنامه سرقتی نیست و مشکلات قانونی و مالکیتی ندارد و یا محصولات مشابه هم تولید نمی شود... بقیه مسائل باید به عرصه پروانه نمایش سپرده شود. اینکه به تعبیر برخی دوستان پروانه ساخت راهکار حمایتی برای سینماگران است تا پس از دست مواردی است که در طول این سال ها به تجربه اتفاق نیفتاده است. آتهایی که فیلم نشان دریافت پروانه نمایش به مشکل برخورد، قریب به اتفاق شان پروانه ساخت هم داشته اند. به این می گویند کار گل!

بر این اساس به اعتقاد شما برای برطرف کردن یاس و سرخوردگی فیلمسازان جدی و اجتماعی، مدیران جدید سینمای باید چه سیاست هایی رو جزو اولویت کاری قرار دهند؟

طی این سال ها اهالی سینما کاملاً مازر گردیده شده اند و اعتمادی به حرف ها و قول ها ندارند بنابراین در درجه اول باید شرایط تغییر عیان باشد یعنی برای اهالی سینما نشانه های تغییر در تمام رویدادهای پیش رو آشکار نمود عینی داشته باشد؛ در اولین جشنواره فیلم فجر، نگاه، نوع حضور، نوع داوری و حتی نوع انتخاب فیلم ها می تواند نشانه های مبنی بر این تغییر باشد و این امید را ایجاد کند که گویا اوضاع روبه بهبود است و نه اینکه رفتارها به گونه ای باشد که انگار همه همان است و در بر همان پاشنه قدیم می چرخد.

فرهنگ

تاکید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برای بررسی مجدد برخی اسناد هنری

شورای هنر به ریاست سید عباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل جلسه داد. سید عباس صالحی در این جلسه با تشکر از حضور و توضیحات هیأت مدیره خانه سینما اظهار کرد، قرار شده برخی از اسناد از جمله سند سینما با استفاده از نظرات صنوف و نهنگان هر حوزه مورد بررسی مجدد قرار گیرد.

صالحی در مورد سوء تفاهات موجود درباره برخی اسندهای گفت و گوهای بیشتر باعث رفع این سوء تفاهم ها می شود. اصولاً همه ما باید توجه داشته باشیم مقدار زیادی از مشکلات اجتماعی از این بابت است که با یکدیگر سخن نگفته ایم. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بیان اینکه تبادل نظرات موجب ایجاد نقاط اشتراک می شود، افزود: دغدغه های مشترک مان کم نیست و می تواند به مسیر آینده کشور به طور عام و سینما به طور خاص کمک کند. صالحی درباره اسناد بالادستی فرهنگی و تضمین های اجرایی آن تصریح کرد: درباره برخی اسندها با دبیر محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی صحبت کردم و مقرر شد برخی اسناد مجدداً در شورای هنر بررسی تا نظر حداکثری اعضا و ذی نفعان تأمین شود. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خاطرنشان کرد: معتقدم ممکن است برخی از سوء تفاهم های پیش آمده درباره اسناد به دلیل عدم انتقال مناسب معنای آنها باشد که می توان با سخن گفتن درباره موضوعات به وقاف رسید.

وی در ادامه گفت: باید به سینمای اندیشه روز توجه بیشتری داشته باشیم و اگر دلیلی وجود دارد که سینمای فرهنگی و اجتماعی، کودک و نوجوان ... تضعیف شده، با همفکری یکدیگر به حل آن بپردازیم.

«دنیای موازی» در گالری ملت

اولین نمایشگاه عکس انفرادی پریساجلیلی با عنوان «دنیای موازی» جمعه ۲ آذرماه در پردیس سینما گالری ملت افتتاح می شود. پریساجلیلی در استیتمنت نمایشگاهش نوشته است: در این نمایشگاه، هر عکس یک داستان جدید را برای ما باز می کند. هر تصویری که جلیلی ثبت کرده، مانند بجزه ای است که مخاطب را به دنیای موازی افکار و احساسات هدایت می کند. این تصاویر نه تنها زیبایی های دنیای موازی را نشان می دهند بلکه ما را به فکر واقعیت های عمیق تر می اندازند.

از «ابهام و ابهام» رونمایی خواهد شد

رویداد «ابهام و ابهام» با رونمایی از کتابی درباره زندگی عبدی اسبکی و نمایش آثاری از این هنرمند، روز جمعه ۲ آذرماه در گالری آرتیپیشن برگزار می شود. این نمایشگاه با ارائه آثاری متأخر از عبدی اسبکی و برگزاری رونمایی و جشن امضای کتابی درباره زندگی و آثار او به تألیف حسین گنجی، همراه است.

اجرای ۲۸ نمایش روی صحنه تئاتر مقاومت

ندا سیجانی / نوزدهمین جشنواره بین المللی تئاتر مقاومت در حالی دوره آغاز می شود که به گفته دبیر آن قرار است «تئاتر دفاع مقدس به دوران اوج خود بازگردد.» جشنواره ای که دو دهه از فعالیت های آن می گذرد و طی این سال ها محمد کاظم تبار، دبیر نوزدهمین جشنواره بین المللی تئاتر مقاومت در نشست رسانه ای این رویداد هنری که روز گذشته (سه شنبه ۲۹ آبان) در تالار مشاهیر مجموعه تئاترشهر برگزار شد، به تغییراتی که در این دوره صورت گرفته اشاره کرد و گفت: در بخش صحنه ای این جشنواره ۴۹ اثر ارسال شد که در این بین ۱۷۲ اثر حائز شرایط حضور در جشنواره شدند و با توجه به محورهای موضوعی اعلامی ۱۱۹ اثر در بخش رقابتی حضور دارند. همچنین ۸ نمایش که حائز شرایط حضور در بخش رقابتی نبودند به عنوان میهمان در این بخش اجرای عموم دارند. او در ادامه به بخش سردار آسمانی اشاره و بیان کرد: در بخش سردار آسمانی که از تاریخ ۱۷ تا ۲۲ دی برگزار خواهد شد، ۳۱۹ طرح و ایده به دبیرخانه رسید و با توجه به محورهای موضوعی ۵۸ طرح به دبیرخانه ارسال شد. لازم به ذکر است انتخاب تمامی این آثار حائز شرایط، مطابق فراخوان پیش رفته است. همچنین ۴۵ اثر در ۵۹ نوبت در تاریخ ۱۵ آبان به نمایش درآمدند و بیش از ۲۰ شهرستان کشور درگیر بخش روایت آسمانی شدند.

دبیر این رویداد ادامه داد: در بخش مسابقه نمایشنامه نویسی تلاش داشتیم یکی از معضلات تئاتر مقاومت را حل کنیم، از این رو این بخش را به دو بخش موضوعی تغییر دادیم و دو زیربخش اقتباس و پرتره و کودک و نوجوان به آن افزودیم که در بخش اقتباس حدود ۲۰۰ کتاب برای نمایشنامه نویسی، به هنرمندان معرفی شده است. همچنین با توجه به محدود بودن آثار در بخش کودک و نوجوان در حال تقویت این بخش هستیم تا در ادامه بتواند به عنوان یک بخش مجزا در نظر گرفته شود. کاظم تبار در ادامه این نشست به بخش سمینار علمی و پژوهشی اشاره کرد و گفت: در بخش سمینار علمی پژوهشی ۴۰ مقاله ارسال شده است که ۱۱۶ تأیید شده و روند حضور در رقابت این بخش را طی می کنند. او با اشاره به اینکه در بخش سردار آسمانی دو درگاه ورود در نظر گرفته شده، یک درگاه مسابقه تئاتر خیابانی که در فراخوان جشنواره هم به آن اشاره شده و یک درگاه تئاتر خیابانی است. همچنین به این کارگاهها این است که عزیزان حاضر در کارگاه در سایر جشنواره ها فعالیت قبلی نداشته باشند و در نهایت ۱۲۰ نفر حائز شرایط حضور در کارگاه ها شدند. کارگاه اول در شهر اسفهان و کارگاه دوم در مازندران برگزار شده و کارگاه سوم تا قبل از شروع جشنواره در خوزستان برگزار خواهد شد. بخش دیگر این جشنواره را دو زیربخش خواهند بود. پس از شهادت شهید اسماعیل هنیه برای این دوره جایزه ویژه هنیه را طراحی و اعلام کردیم که منجر به تقویت فعالیت ها در زمینه قدس شد و جایزه ویژه شهید سلیمانی نیز با عنوان بخش سردار آسمانی در جشنواره وجود دارد.

منوچهر محمدی در انجمن جامعه شناسی ایران از احتمال ورشکستگی صنعت فیلمسازی در کشور سخن گفت

کوچه بن بست سینمای ایران

فرهنگی / «من سوئمن کسی بودم که بعد از انقلاب حکم ارتداد دریافت کردم؛ اولی سلمان رشیدی بود، دومی هاشم آجغری و سومی من» گوینده این عبارات منوچهر محمدی تهیه کننده نام آشنای سینمای ایران است که آثاری چون «ارتقا پست»، «از کرخه تا راین»، «بازمانده»، «طلا و مس» و... در کارنامه دارد. او دلیل این حکم را ساخت فیلم «مارمولک» عنوان کرده که بعدها حتی از صداوسیما هم مجوز پخش گرفته است. منوچهر محمدی با نقل خاطراتی از جلسه ای که او به همراه کمال تبریزی به شورای عالی امنیت ملی دعوت شده بوده تا درباره این فیلم رازهای کنیت، از اینکه برای آکران یک فیلم که بعداً از تلویزیون پخش شد، شورای عالی امنیت ملی باید وارد عمل شود، اظهار شگفتی کرده است. محمدی با اشاره به فراز و نشیب هایی که سینمای ایران پشت سر گذاشته گفته است: «سینمای ایران وارد کوچه بن بست شده است» این تهیه کننده سینما این صحبت ها را در اولین نشست از دوره تازه فعالیت گروه جامعه شناسی فیلم و سینمای انجمن جامعه شناسی ایران که به مدد کوشش های دکتر پرویز اجلالی مدیر گروه اتفاق افتاده، بیان کرده است.

او درباره هر بخش پیش از انقلاب گفته است: «رواق میرزی مانع می شد که فیلمسازان به مسائل واقعی و مهم اجتماعی بپردازند. مثلاً آنچه مرتبط با خاندان پهلوی می شد جزو خط قرمز بود همچنین اشاره به مشکلات اجتماعی و سیاسی با میرزی روبه رو می شد. در همان سال ها در اوج محبوبیت فیلم های تجاری گروهی از هنرمندان سینما از جمله بهمن فرمان آرا، ناصر تقوایی، داریوش مهرجویی، مسعود کیمیایی و دیگران کانون سینماگران پیشرو را راه اندازی کردند. این فیلمسازان شروع به ساختن فیلم های متفاوتی کردند ولی فیلم های آنها یکی پس از دیگری توقیف می شد. از جمله یکی از معروف ترین این فیلم ها، «دایره مینا» ساخته داریوش مهرجویی بود؛ فیلمی چنان تکان دهنده که واکنش دربار را برانگیخت و توقیف شد. گفته

عکس: علی محمدی / آژانس عکس ایران